

La Fira de Novembre de Vilanova i la Geltrú

Les fires han de ser enteses en el seu context històric-econòmic original com l'escenari primigeni i específic de intercanvi. Fires i mercats esdevingueren factors essencials en les relacions econòmiques de compra-venda i, alhora, de regulació de preus. Un veritable punt de trobada físic entre l'oferta i la demanda, elements definitius de tota economia de mercat. La fira era una festa, tal com denota la seva arrel etimològica. Una activitat lligada als moments més transcendents que marcaven el calendari de les societats agrícoles i ramaderes. Les primeres fires neixen al voltant de la compra-venda de bestiar quan aquest baixava de les pastures entre els mesos de setembre i novembre. Actes gairebé rituals i lligats a l'economia de subsistència com la matança del porc, l'esquilada de bens o l'arribada del vi novell. Fires i mercats es converteixen en els veritables dinamitzadors de l'economia i alhora actuen com altaveus de promoció sectorial i/o geogràfica. Són elements d'ordenació econòmica, i és en elles on, per primer cop, les autoritats intervenen per convertir-se en un nou component regulador de l'economia. Es deixaven enrere els principis d'intercanvi econòmic i es passava a l'economia de mercat. Parlem de temps medievals, on es desenvoluparen gran fires que han arribat fins els nostres temps, com són els casos de Frankfurt, Colònia, Milà, Ginebra o Lió, o en indrets peninsulars com Valladolid, València, Cuenca o Sevilla i, molt especialment, Medina del Campo. A Catalunya destacaren les de Tarragona, Moià o Barcelona.

L'any 1358 el monarca Pere III el Cerimoniós atorgava a Vilanova el privilegi de celebració de mercat. Els més antics de les rodalies eren els de La Granada del Penedès (1123) i el de Vilafranca del Penedès (1177). En igual sentit, el mateix rei atorgava el 1381 privilegi per la celebració d'una fira anual a Vilanova, amb una setmana de durada a celebrar després de

Tots Sants al voltant de la festivitat de Sant Martí de Tours. Es restauren el segle XIX en forma de fires-aparador on els factors d'imatge, solemnitat i autosatisfacció prevalen sobre els condicionants estrictament econòmics. En aquest punt es desenvolupen les conegudes fires de mostres dirigides a la promoció comercial. Recordem l'Exposició Regional de Vilanova i la Geltrú del 1882, vinculada a la nova línia del ferrocarril; l'Exposició Universal de Barcelona el 1888, la Fira de Barcelona a partir de 1920 o l'Exposició Internacional de Barcelona el 1929, com a més representatives. La fira es va anar consolidant malgrat l'escassa tradició gremial de la ciutat. La importància del mercat dins un àmbit geogràfic es va posar de manifest quan aquest es convertí en un factor concloent per definir la nova ordenació territorial de Catalunya l'any 1932. L'antecedent més immediat de la fira actual el podem trobar en la primera "Feria Avícola" de l'any 1958. Poc a poc es convertí en fira comercial amb projecció comarcal i amb unes discutibles cotes de qualitat. La pròpia estructura de la fira i la crisi econòmica acabaren amb la mostra. Després d'alguns intents infructuosos de recuperació la fira no iniciaria una nova etapa fins la dècada dels noranta de la mà de la Jove Cambra. En els darrers anys la Fira s'ha consolidat com a fira comarcal multisectorial i que integra manifestacions festives, fires d'entitats i altres aspectes lúdic-culturals. Pràcticament desapareguda la representació del sector industrial, la fira esdevé un aparador de l'oferta comercial dirigida als consumidors finals. Avui, la fira és un esdeveniment de primer ordre dins del calendari festiu de la ciutat. Enmig de les tendències d'especialització, de fires monogràfiques o sectorials vinculades a entorns geogràfics concrets o clústers, la fira vilanovina subsisteix com a marca festiva, però no com a element econòmic de referència en el context català. La pregunta que ens fem és: caldrà redefinir la fira del futur ?. En tenim prou en convertir-la en una extensió del comerç local que un cap de setmana a l'any surt al carrer ?.

Que hi poden aportar en el futur entitats com l'Escola d'Enginyers , el Centre Tecnològic, Neàpolis o les empreses industrials locals amb alt contingut tecnològic ?.

Albert Tubau

(Article publicat el novembre de 2005 al Diari de la Fira editat pel Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Vilanova i la Geltrú)